

Alle 18-vuotiaiden päihteillä oireilevien nuorten palveluprosessi

kuva kuva tekijä Tuntematon tekijä, käyttöoikeus: CC BY-SA

Tulevaisuuden Sote-keskus -
hanke 2.1.- 31.12.2023

Jonna-Mari Kautonen
Päihdyöntekijä
Savonlinna

Hankkeen tarpeellisuus alueellemme

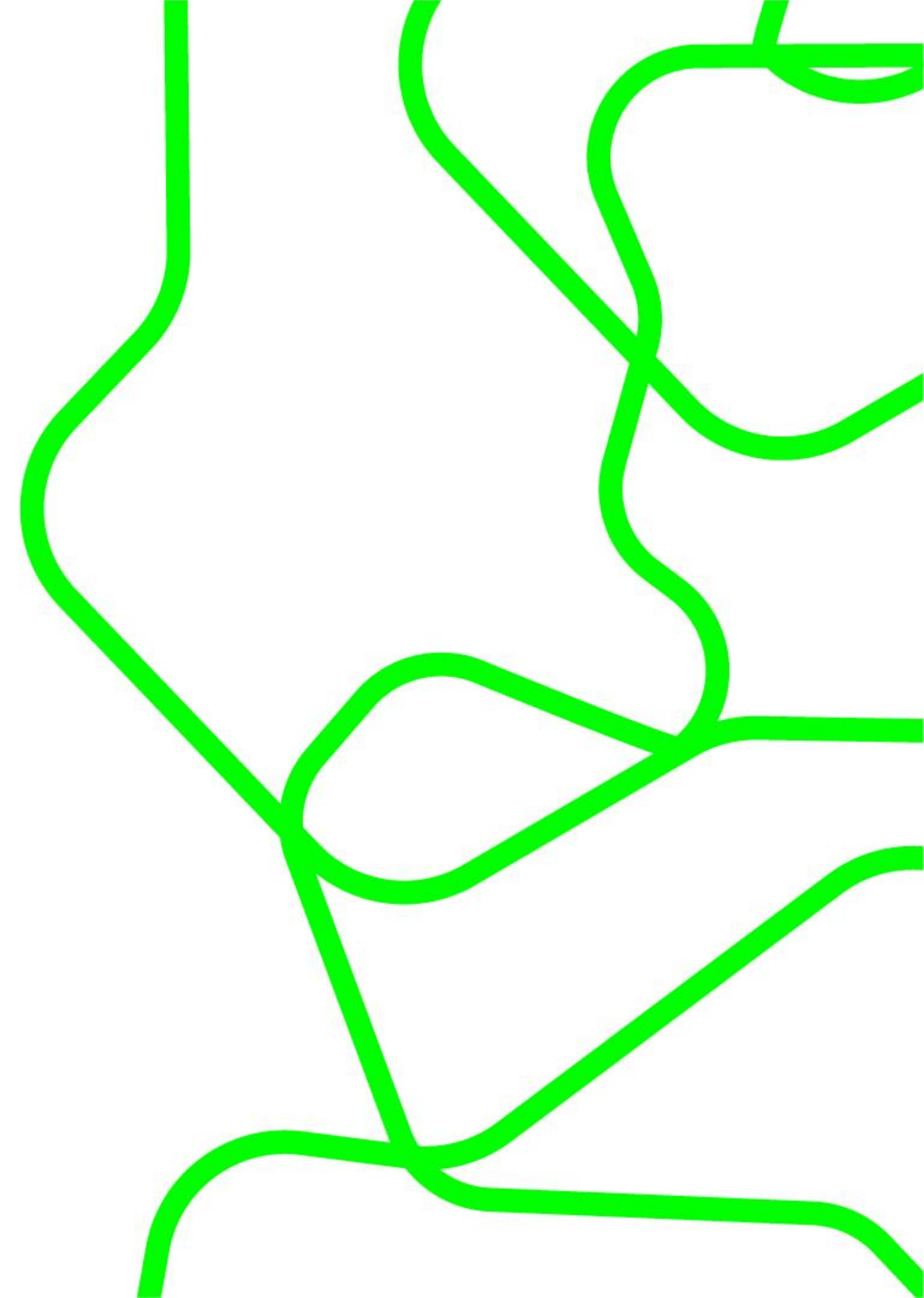
- Savonlinnan alueen päihteillä oireilevilla nuorilla ei ollut profiloitunutta työntekijää tai selkeää palveluprosessia
- Palvelut olivat hyvin pirstaleiset
- Nuorten monialaisissa palveluverkostoissa on tuotu esille suurta huolta alueemme nuorten päihteidenkäytöstä, mikä on näkynyt myös valtakunnallisella/kansallisella tasolla

Hankkeen tavoitteet

- Nuorten päihdepalvelupolun selkeyttäminen
- Yhteistyön lisääminen ja vahvistaminen nuorten verkostossa toimijoiden kanssa
- Alle 18-vuotiailla olisi oma profiloitunut päihdetyöntekijä
 - ↓
 - edistää nuorten nopeampaa ohjautumista oikealle ammattilaiselle
 - ehkäistä nuorten päihteiden käytön jatkumista sekä muiden päihteidenkäytön johdosta esiintyneiden haasteiden ilmaantumista
- Toimintamallin yhteensovittaminen Etelä-Savon hyvinvointialueelle eri toimijoiden kanssa yhdessä
 - yhdenmukaiset ja tasavertaiset palvelut asuinalueesta riippumatta.
- Kustannusten nousun hillintä
- Laatu ja vaikuttavuus

Minun tapani tehdä tätä hanketta

- Sosiaalipedagoginen työote viitekehyksenä
- Kokeileva kehittäminen
- Kohtaamisia nuorten, perheiden, verkostojen ja kehittäjien kanssa
- Tavoitettavuus
- Verkostotyö
- Ihmettelyä ja selvittelyä
- Tiedon etsimistä
- Etelä-Savon hyvinvointialueen nuorten päihdetyön toimijoiden kanssa yhteistä kehittämistä
- Tavoitteellisuus

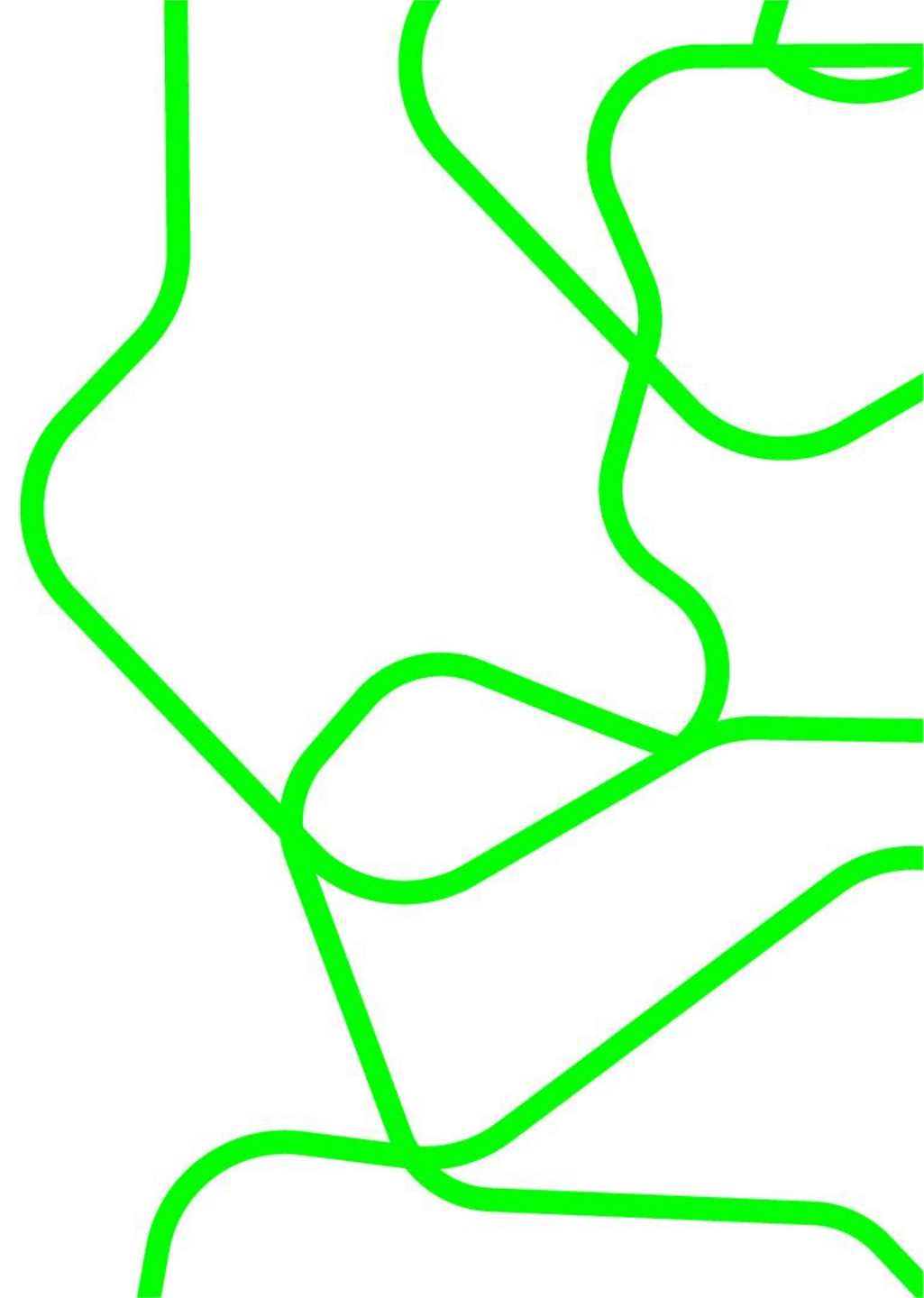

Kokeileva kehittäminen

- Hanke suunnitelman kokeileminen ja vieminen käytäntöön
 - Tavoitteena saada nopeasti tietoa prosessi suunnitelman toimivuudesta
 - Palveluun tarvittavien muutoksien tekeminen on nopeampaa omien havaintojen ja saadun palautteen perusteella
- Mikä on mahdollistanut minulle kokeilevan kehittämisen
 - Hyvä hankesuunnitelma tehtynä
 - Palveluverkoston tunteminen ja tuttuus
 - Verkoston kehitysmuotoisuus ja aktiivinen kehittämisen tuki
 - Päihdeprosessien ja käypähoitosuositusten tunteminen ennalta
 - Nuorten kanssa toimiminen ja työskenteleminen tuttua aiemmasta kokemuksesta

Työni sisältö

- Vastaanottotyöskentelyä
- Perheiden kanssa työskentelyä
- Verkostotyö/ Moniammatillisuus
- Hoidon tarpeen arviointi
- Hoitosuunnitelman laatiminen ja toteutus yhdessä verkoston kanssa
- palveluohjaus
- Asiakastyön prosessin luominen alueelle
- palveluprosessin luominen alueelle
- Muiden liitännäissairauksien ja haittojen ennaltaehkäisy sekä hoitoonohjaus.

Hyödyntämiäni menetelmiä

- ✓ Erilaiset mittarit (lomakkeet, kyselyt, huumeseulat ja tarvittavat laboratoriokokeet)
- ✓ Dialogisuus
- ✓ Kognitiivinen työote
- ✓ Ratkaisu- ja voimavarakeskeisyys
- ✓ Huoli puheeksi
- ✓ Motivoiva haastattelu
- ✓ Tunnetyöskentely
- ✓ Tietoinen asioiden sanottaminen nuorella

- ✓ Eri materiaalien hyödyntäminen
- ✓ Pelillistäminen
- ✓ Luovat ja toiminnalliset menetelmät esim.
 - ✓ Keskustelu-/ menetelmäkortit
 - ✓ Liikkuminen
 - ✓ Maalaaminen
 - ✓ Musiikki
 - ✓ Tarinallisuus
 - ✓ Kehollisuuden huomioiminen

Hankkeessa aktiivisesti tukena ollut verkosto

Toimijoina mm.

- ✓ Lastensuojelu
- ✓ Perhesosiaalityö
- ✓ Lasten- ja nuorten mielenterveysvastaanoton sairaanhoitajat ja psykologit
- ✓ Nuorisopsykiatrian yksikkö
- ✓ Lasten- ja nuorten yksikkö/ lastentautien poliklinikka
- ✓ Koulujen oppilashuolto (mm. kasvatusohjaaja, kuraattori, koulunuorisotyöntekijä, kouluterveydenhoitaja,- lääkäri)
- ✓ Nuorisotyö (etsivä nuorisotyö, koulunuorisotyö, perusnuorisotyö)
- ✓ Ankkuritiimi
- ✓ Etelä-Savon hyvinvointialueen nuorten päihdetyöntoimijat

**Alle 18-vuotiaan päihteillä
oireilevan nuoren
palveluprosessin pilotti**

1 Asiakkaan polku palvelussa

Yhteydenotto puhelimitse. Huoli nuoren päihteiden käytöstä

Varataan ensimmäinen kontakti

Tapaamisella kerrataan tulo tilannetta, täytetään alkuhaastattelulomake ja tehdään lähetteet verikokeisiin ja/tai huumeseulaan.

Käynnit, arviointi ja hoidon suunnittelu
- yksilökäynnit nuoren kanssa
- huoltajien tapaamiset
- verkostotapaamiset
- mittarit

VUOROVAIKUTUS

2 Front-office, asiakaspalvelija, asiakkaalle näkyvä osa palvelusta

Jalkautuva päihdetyöntekijä ottaa yhteyden nuoreen ja huoltajiin.

Lähetteet verikokeisiin ja / tai huumeseulaan

Varataan jatko käynnit

Selvitetään nuoren päihteiden käyttöä ja syitä. Vahvistetaan päihdeettömyyttä

Hoitosuhteen lopussa tai nuoren täyttäessä 18-v. käydään keskustelu tulevaisuudesta ja tehdään jatkosuunnitelma.

Päihdetyöntekijä tekee yhteenvedon hoitosuhteen päättyessä

NÄKYVYYS

4 Back-office, asiakkaalle näkymätön osa palvelusta

Yhteydenotto tulee yleensä Lasten ja nuorten palveluluukulta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta, lastensuojelusta, Ankkuritiimistä tai huoltajilta.

Ensimmäisellä tapaamisella huoltajat mukana. Mikäli tapaamisella mukana muita ammattilaisia, kerrotaan se nuorelle ja huoltajille.

Päihdetyöntekijällä on konsultaatiomahdollisuus

Huumeseulan ollessa positiivinen tai nuori ei anna huumeseulaa, tai sitoudu tapaamisiin, on päihdetyöntekijä yhteydessä lähettävään tahoon, vanhempiin ja lastensuojeluun.

Erialaisten työmenetelmien käyttö

Ankkuritiimi

Hoitosuhteen päättyessä nuori voi siirtyä tarpeenmukaisiin palveluihin

SISÄINEN VUOROVAIKUTUS

5 Tukitoiminnot ja päätöksenteko

Kirjaukset potilastietojärjestelmään

Päihdetyöntekijä jalkautuu. Työtä tehdään siellä missä nuoret liikkuvat ja oleskelevat. Tämä kerrotaan jo heti yhteydenottotilanteessa asianosaisille.

Tiivis yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Tilastoja ajalta 2.1. – 30.9.2023

- Käyntejä ollut 445
- Nuoria yhteensä ollut 36
- Keskiarvollisesti 18 nuorta hoitosuhteessa/ kuukausi
- Hoitosuhteiden kesto ollut
 - Arviointijakso/ lyhyt interventio alle 5 tapaamista. Alkoholin kokeilu → tarvittaessa ohjaus hoitajaksole jatkamaan työskentelyä
 - Hoitajakso 3kk → tällä hetkellä pisimmät hoitosuhteet ovat kestäneet 8 kk (hoito jatkuu edelleen) Lääkkeiden ja huumeiden kokeilu tai säännöllisempi käyttö, mukaan lukien alkoholi. Aina moniammatillinen arviointi nuoren palveluverkoston kanssa avopalvelun riittävydestä tukemaan nuoren päihteettömyyttä.
- Nuorten päihdetyöntekijä on toiminut nuoren palveluverkostossa kokonaisvaltaisesti, osaksi toimenkuvaa on muotoutunut hoidon koordinointi.
- Nuorten käyntien tiheys yksilöllinen
 - Tapaaminen 1-2 x viikko
 - Tapaaminen joka toinen viikko
 - Tapaaminen joka kolmas viikko
 - Tapaaminen 1x kk

Nuorille tehty kysely nuorten päihdetyöntekijän toiminnasta

Vastaaminen on perustunut vapaaehtoisuuteen.

Kysely on toteutettu Forms-pohjalla

Anonyymit vastaukset

QR-koodi ollut nuorten saatavilla/näkyvillä

Nuoret ovat vastannut kyselyyn hoidon eri vaiheissa

Kysely on sisältänyt

- ✓ yhden monivalintakysymyksen
- ✓ viisi ”pokaalien määrällä” annettavaa palautetta
- ✓ yhden avoimen kysymyksen

Alla kuvakaappaus nuorille tehdyn kyselyn alkuosuudesta. Tämän avulla on helpompi tulkita nuorien antamaa palautetta

1. Tulitko tapaamiselle

- Ohjatusti esim. vanhempien tai sosiaalityön pyynnöstä
- Omasta tahdosta
- Molemmat vaihtoehdot

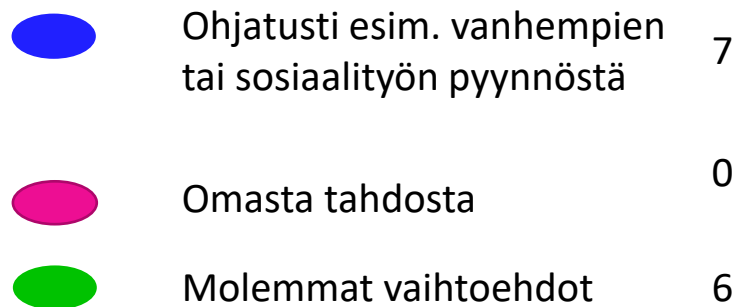
2. Kohdattiinko sinut tapaamisella kunnioittavasti?

3. Tulitko tapaamisella kuulluksi ja ymmärretyksi?

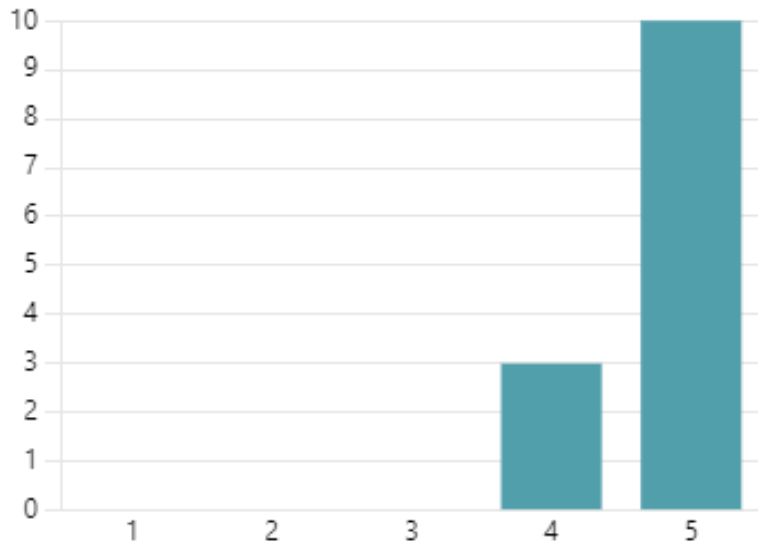

Tulitko tapaamiselle?

Molemmat vaihtoehdot: 6 (46%)

Kohdattiinko sinut tapaamisella kunnioittavasti?

10 vastanneista kokenut tulleensa kohdatuksi asteikolla 5

3 vastanneista kokenut tulleensa kohdatuksi asteikolla 4

Mitä sinulle
kuuluu?

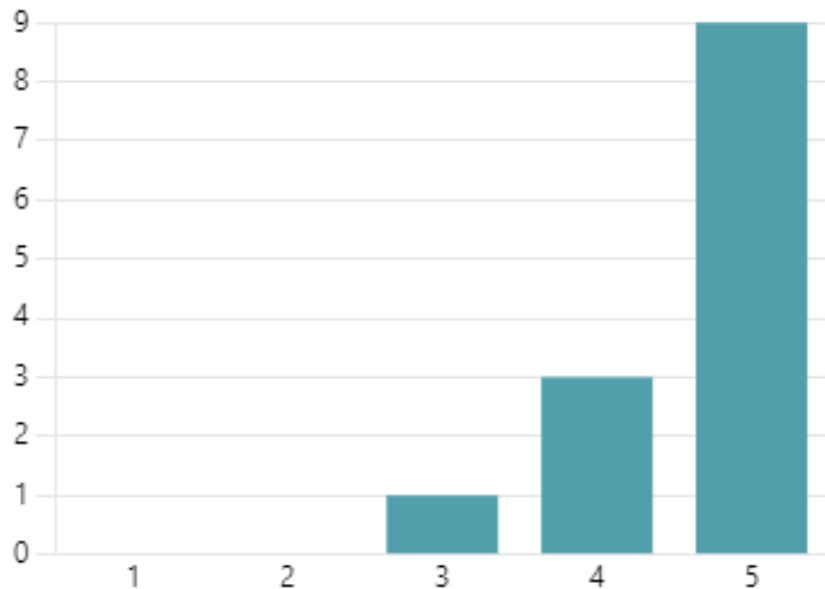
Maistuisiko
kahvi?

Yksilöllisyyden huomioiminen

Ei tuomitse

Haluaa kuulla mitä kerrottavaa nuorella
on

Tulitko tapaamisella kuulluksi ja ymmärretyksi?

Vastanneista 9 kokenut tulleen kohdatuksi ja ymmärretyksi asteikolla 5

Vastanneista 3 kokenut tulleen kohdatuksi ja ymmärretyksi asteikolla 4

Vastanneista 1 kokenut tulleen kohdatuksi ja ymmärretyksi asteikolla 3

Vastavuoroisuus

Ymmärsinkö oikein

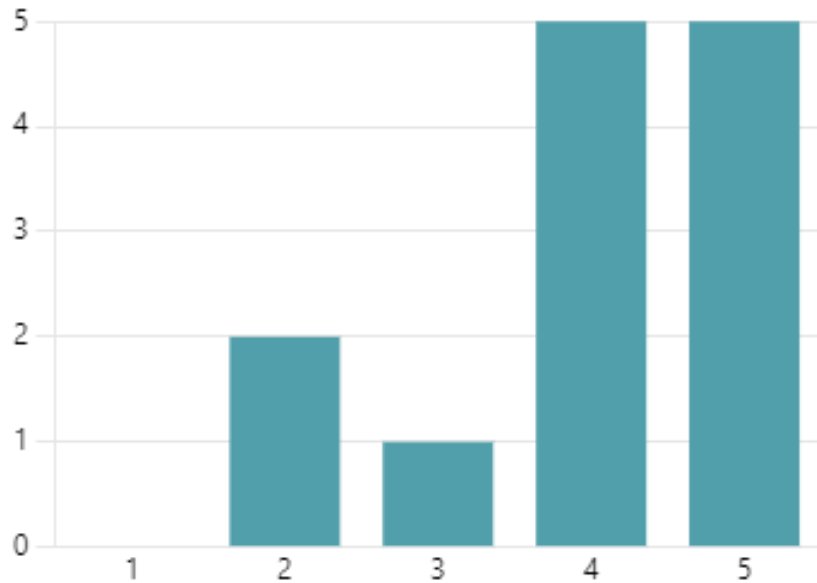
Heijastava puhe

Hyväksytäänkö nuori ja nuoren kerronta
→ peilaaminen ja tuomitsemattomuus

Nuorella turvallinen olo kohtaamisissa

Huomion kiinnittäminen omaan toimintaan
puhetyyli
sanavalinnat
ilmeet ja eleet

Koetko saaneesi tapaamisella tukea /apua tilanteeseesi?

Vastanneista 5 on kokenut saaneensa apua/ tukea asteikolla 5 ja 4

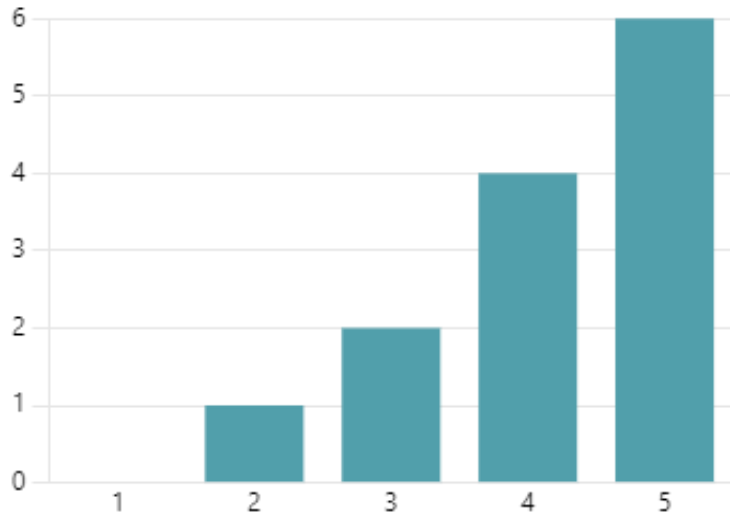
Vastanneista 1 on kokenut saaneensa apua/ tukea asteikolla 3

Vastanneista 2 on kokenut saaneensa apua/ tukea asteikolla 2

Nuoren subjektiivinen kokemus

Kohtaamisten vaikuttavuus nuoren
ulkoisen ja sisäisen motivaation
muutokseen

Koetko, että olimme tapaamisella samalla aaltopituudella?

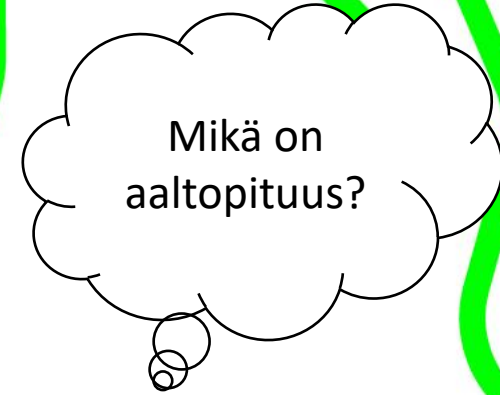

Vastanneista 6 on kokenut tapaamisella meidän olleen samalla aaltopituudella asteikolla 5

Vastanneista 4 on kokenut tapaamisella meidän olleen samalla aaltopituudella asteikolla 4

Vastanneista 2 on kokenut tapaamisella meidän olleen samalla aaltopituudella asteikolla 3

Vastanneista 1 on kokenut tapaamisella meidän olleen samalla aaltopituudella asteikolla 2

Iskeekö huumorintaju

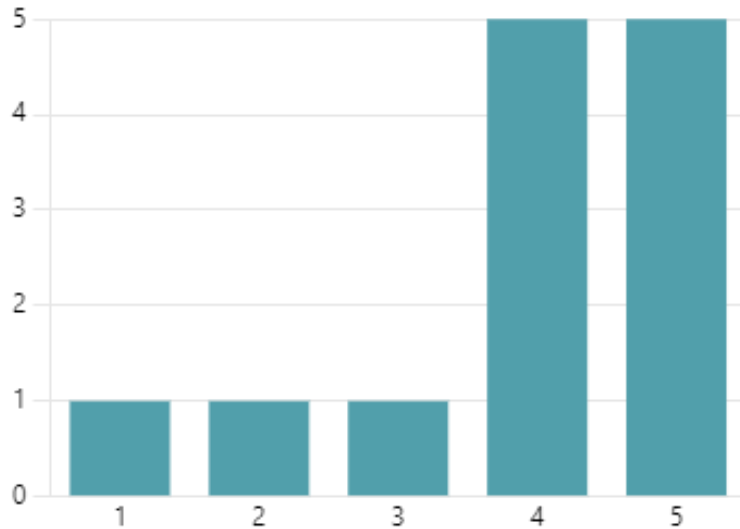
Onko työntekijän sanavalinnat ymmärrettäviä

Nuoren uskallusta kysyä, jos ei ymmärrä

Helposti lähestyttävyyys

Aito kiinnostus tilanteissa

Onko sinusta meidän tavoite työskentelylle yhteinen?

Vastanneista 5 on kokenut tapaamisella meidän tavoitteen työskentelylle yhteiseksi asteikolla 5 tai 4

Vastanneista 3 on kokenut tapaamisella meidän tavoitteen työskentelylle yhteiseksi asteikolla 3, 2 tai 1.

Huolen ääneen sanoittaminen

Nuoren kuuleminen,
osallistaminen tavoitteen
rakentamiselle

Motivoiminen

Tilanteen havainnollistaminen
nuoren näkökulmasta nähtynä

Ammattilaisten tavoitteet vs.
nuoren tavoite

Olisiko sinulla vielä jotain, mitä haluat sanoa?

Kiva käydä täällä

Ei

Miksi sie et oo somessa

Jonna ei osaa piirtää mikkihiiriä

Mikä siun tiktokki on? Voisin seuraa siua

Tykkään kun oot samassa tilassa miun kanssa, etkä missään pöydän takana piilossa

Sie oot miun asianajaja

Eii

Taas noita ärsyttäviä kysymyksiä

Hän ei osaa piirtää

Eo

Vanhemmilta saatu palaute

Kiitos, kun olet olemassa

Hei, voitko selvittää tämän ... asian nuoreni liittyen? En tiiä kehen muuhun olisin yhteydessä

Kätevää, kun sinulle voi soittaa suoraan

Olemme havainneet lapsemme luottavan sinuun. Onnistumisten tai haasteiden ilmaannuttua hän aina sanoo, että keskustelen tästä Jonnan kanssa

On hyvä, että joku koordinoi lapseni hoitoa terveydenhuollossakin

Verkoston kysely

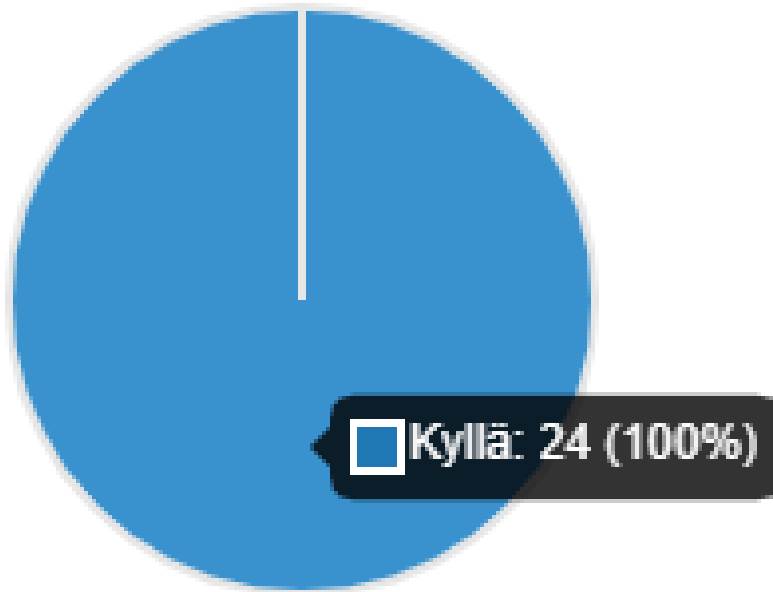
- Kyselyn avulla kartoitimme nuorten päihdetyöntekijän ja yhteistyöverkoston tarpeiden kohtaamista sekä toiminnan jatkon kannalta olennaisia kehittämisen tarpeita
- Kyselyyn on vastattu anonyymisti

Tämä kuva, tekijä Tuntematon tekijä, käyttöoikeus: CC BY-NC

Kysely on sisältänyt
kaksi monivalintakysymystä
yhden tähtikyselyn ☆☆☆☆☆
kaksi avointa kysymystä

1. Onko toiminta ollut tarpeellinen alueellamme?

**Vastanneista kaikki (24) ovat
kokenut nuorten päihdetyöntekijän
toimen tarpeelliseksi alueellamme**

2. Miten koet, että tavoitat nuorten päihdetyöntekijän?

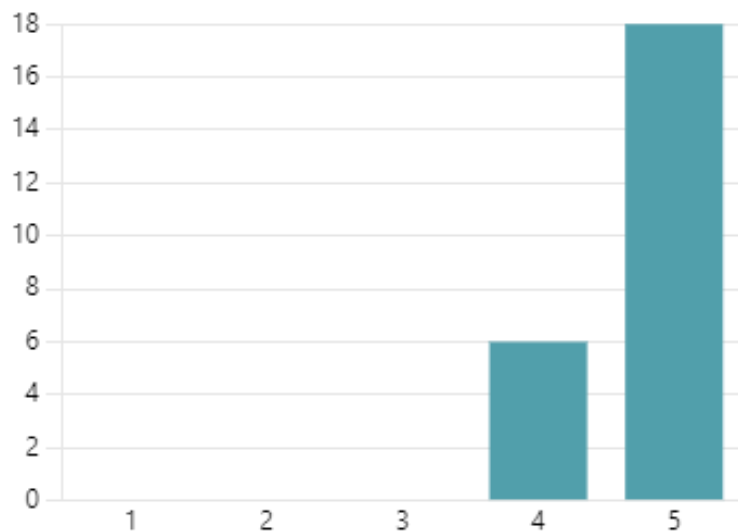

Suorien yhteydenottojen mahdollisuus

Profiloitunut, tuttu työntekijä

Kysymyksen vastaus vaihtoehtoina oli
helposti/nopeasti, kohtalaisen helposti (parin päivän
sisällä), huonosti, en ole saanut yhteyttä

3. Miten yhteistyö alueellanne on nuorten päihdetyöntekijän kanssa toiminut?

Vastanneista 18 on kokenut yhteistyön sujuneen ”viiden tähden” arvoisesti
Vastanneista 6 on kokenut yhteistyön sujuneen ”neljän tähden” arvoisesti

Kuunnellaan ja arvostetaan
eri ammattilaisia

Huomioidaan
moniammatillisuus

Matalan kynnyksen
konsultoinnin mahdollisuus

Työparityöskentely huoltajien
ja nuoren suostumuksella,
huomioiden lainsäädäntö

4. Mitkä ovat mielestäsi toimivia toimintatapoja?

Nopean yhteyden saaminen, sekä Jonnalla on hyvä työskentely yhteys nuorten kanssa, kohtaa nuoret kunnioittavasti.

Yhdessä nuoren ja päihdetyöntekijän kanssa, päivystykselliset seula-ajat

Koko perhe kohdataan nuoren päihdekokeilujen tultua ilmi. Niin nuorelle kuin vanhemmille annetaan tukea

Saa nopeasti esimerkiksi puhelin konsultaation.

Työntekijä mukana asiakasneuvotteluissa, joissa selkeästi sovittu työskentelystä nuoren kanssa. Työntekijällä laaja terveydenhuollon tietämys, jota voinut käyttää konsultaatioissa. Jalkautuva ja toiminnallinen työote välittyy työntekijästä.

Yhteiset tilannearvioinnit, nuoren ohjaaminen palvelusta toiseen, yhteiset tapaamiset.

Suorat yhteydenotot. Nyt on myös ollut helppoa se, ettei "oikeaa toimintatapaa" ole piirretty auki, jolloin kaiken tapaiset "sisääntulot" asiakkaille ovat olleet mahdollisia.

Nopea reagoiminen, päihdetyöntekijän jalkautuminen ja napakka, mutta nuorta kunnioittava ja arvostava ottautuminen

Yhteistyö nuorten hoidossa heidän parhaaksi/vanhempien tukemiseksi

Toiminnallisuus opiskelijoiden kohtaaminen esimerkiksi koulussa

Mielestäni nyt käytössä oleva toimintatapa on ollut hyvä ja yhteistyö erinomaista, joustavaa.

5. Miten kehittäisit nuorten päihdetyötä/ päihdetyöntekijän työtä jatkossa?

Ensisijaisen tärkeää olisi, että tehtävässä aloittanut työntekijä jatkaisi. Vähitellen varmaankin piirtyy kokonaiskuva siitä, miten prosessi keskimääräisesti etenee ja sisältää. Toisaalta toivon, että jatkossakin säilyy ketteryys muuttua ja kehittyä. Rajapinta työskentelyn säilyttäminen tiiviinä myös erityisen tärkeää

Päihdetyöntekijöitä voisi olla kaksi samalla työllillä: yksi alaikäisille ja toinen nuorille aikuisille

Päihdetyön työpanos alueella erittäin tärkeää!! Ehkä jalkautumista ennaltaehkäisevää työtä vielä entistä enemmän tarvitaan.

Nuorten Mipä-puolella 18-23 -vuotiaat päihteiden käyttäjät jäävät huonolle hoidolle, yhteistyö Mierin kanssa on huonoa. Voisi olla hyvä, että nuorten päihdetyöntekijällä ikäraja muutettaisiin samaksi, kuin alueen nuorten Mipä-palveluissa on. Toki tämä tarkoittaisi myös vähintään toisenkin päihdetyöntekijän rekrytoimista.

Toivottavasti toiminta jatkuu ja työntekijän työaika olisi varattu myös nuorten pariin jalkautumisessa, jotta henkilö olisi nuorille mahdollisimman tuttu ja palvelu tavoitettavissa matalalla kynnyksellä.

Enemmän näkyvyyttä ja läsnäoloa koululla.

Eiköhän tämä malli toimi, kun vain päihdetyöntekijä jaksaa työkuorman alla...Kiitos hyvästä yhteistyöstä!

Vakinaistaisin toimen

Työpari työntekijälle ja vahvempaa jalkautumista nuorten vapaa-ajalle myös.

Lisää resurssia. Olisiko ryhmä muotoisesta toiminnasta tai "tiiviistä työskentelyjaksoista apua"/intervention mahdollisuutta?

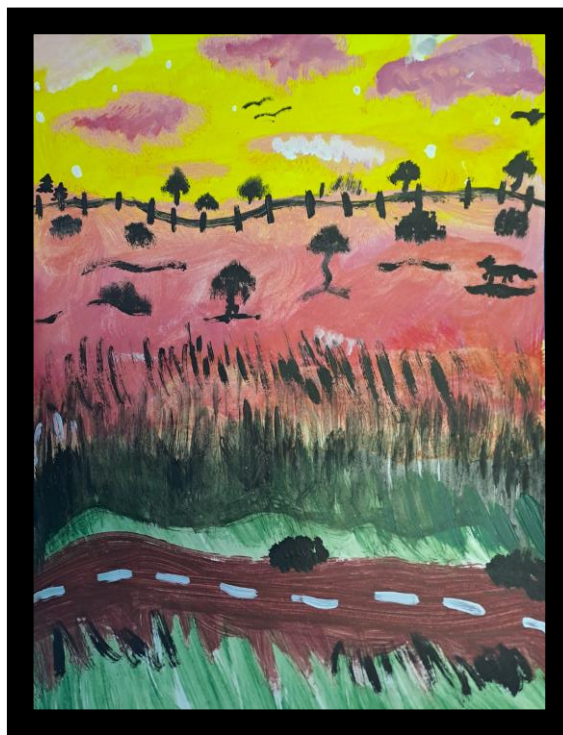
Tervetuloa Taikkarille ehkäisevän päihdetyön viikolla!

Nuorten päihdetyössä hyväksi havaitut asiat

- ✓ Nuorilla oma profiloitunut työntekijä
- ✓ Selkeä prosessin kuvaus
- ✓ Suora mahdollisuus olla päihdetyöntekijään yhteydessä
- ✓ Aktiivinen, toiset tunteva moniammatillinen yhteistyö
- ✓ Nuorten mahdollisuus vaikuttaa omaan hoitoonsa siinä määrin missä se on mahdollista → nuoren osallistamisen lisääminen
- ✓ Nopea reagointi, työntekijän saatavuus ja joustavuus
- ✓ Nuorten arvostavan kohtaamisen merkitys
- ✓ Jalkautuminen pitämään vastaanottoa sinne missä nuoret ovat
- ✓ Työntekijällä oma työhuone auttaa nuoria kiinnittymään hoitosuhteeseen
- ✓ Työntekijän helposti lähestyttävyyys
- ✓ Kasvot on nuorille tutut ja työntekijästä puhutaan hyvänä tyyppinä nuorten keskuudessa

Jatkokehittämiseen liittyviä ajatuksia

- Olla vaikuttamassa siellä missä nuoret ovat, sosiaalisen median alustoilla yms.
- Jalkautuminen sinne missä nuoret ovat vapaa-ajalla
- Tiedon jakaminen sidosryhmille päihteisiin liittyvistä ilmiöistä
- Työajalliset vaikutukset → ulos virastoajasta
 - Syrjäytymisuhan alla olevien nuorten vuorokausirytmien huomioiminen
 - Kiinnittäminen, sitouttaminen nuorelle kuuluvaan arkeen, esimerkiksi koulunkäyntiin

Taiteilijalta on lupa julkaista kuva tässä diasarjassa.

Materiaalit on Ehyt ry., päihdelinkki ja nuortenlinkki sivustoilta tilattuja.

Jonna-Mari Kautonen

jonna-mari.kautonen@etelasavonha.fi

+358 40 584 8194